

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МУКАЧІВСЬКА МІСЬКА РАДА
ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. Б.ХМЕЛЬНИЦЬКОГО
ЗАКАРПАТСЬКИЙ УГОРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ІМ. ФЕРЕНЦА РАКОЦІ ІІ**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ
В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VI Всеукраїнської науково-практичної конференції**

**Мукачево
13-14 травня 2021 року**

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «12» травня 2021 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13-14 травня 2021 р., Мукачево / Ред.кол. : Т.Д.Щербан (гол.ред.) та ін. – Мукачево : Вид-во МДУ, 2021. – 572 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти індивідуальної траєкторії професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми розвитку сфери обслуговування, туризму та збереження історико-культурної спадщини, тенденції розвитку сучасного суспільно-політичного та культурно-мистецького простору.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, аспірантів та студентів, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, доцент;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – провідний фахівець ВНТД.

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

АНДРАШКО О. І., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Самостійна робота в гуманізації освітнього процесу початкової школи	14
БОБИРЄВА О.С. Інноваційна компетентність майбутніх фахівців дошкільної освіти як складова професіоналізму	16
БОКОЧ А. А., ПИНЗЕНИК О.М. Сутність професійних цінностей педагога	18
БОНДАР Т. І. Правова модель інклюзивної освіти в Україні	20
БРИЖАК Р. В., ВАРГА М. С. Особливості використання дитячого фольклору у вихованні дітей дошкільного віку	22
ВАРГА Л.І. До проблеми критеріального підходу у формуванні комунікативної культури майбутніх учителів	24
ВІКОНЬ А.М. Педагогіка В. Сухомлинського і Нова українська школа	26
ВІНЕР Г.І., ТЯГУР В.М. Інтегративний підхід та інтегроване навчання: теоретичні концепти	28
ВОВЧОК В.М.,ЧЕКАН О.І. Сучасні проблеми щодо формування образотворчої діяльності у дітей з розумовою відсталістю у спеціальній науково-педагогічній літературі	30
ВОВЧОК В.М., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Особливості формування відповідальності в учнів молодшого шкільного віку	33
ГАВРИЛО М. В., ПИНЗЕНИК О. М. Характеристика індивідуального підходу в дошкільній освіті	35
ГАСНЮК В.В. Рівні сформованості методичної культури майбутніх викладачів вокалу	36
ГЕБЕШ М.М., БАРНА Х.В. Підходи до класифікації музично-дидактичних ігор у розвитку мовлення дошкільнят	39
ГЕЛЬБИЧ В. В., ФЕНЧАК Л.М. Особливості організації шкільного сайту навчального закладу як невід’ємної складової його інформаційного освітнього простору	41
ГЕРЦОВСЬКА Н.О., КОБАЛЬ С.І. Сугестопедія як альтернативний метод навчання іноземної мови	43
ГЕРЦОВСЬКА Н.О., ФОЗЕКОШ К.В. Скаффолдинг як комунікативна стратегія взаємодії в ході самостійної роботи студентів у процесі вивчення англійської мови ..	44
ГИРБА К.В., МАЙБОРОДА І.Е. Естетичне виховання молодших школярів засобами народного мистецтва	46
ГЛЕБА А. В., РЕСЛЕР М.В. Запровадження дистанційного навчання та його вплив на якість освіти в закладах вищої освіти.....	48
ГЛІНКО В.М., ТОВКАНЕЦЬ Г.В. Інтерактивні технології як засіб формування загальнокультурних компетенцій учнів початкової школи	51
ГОЛОВКА Н.І. Феномен інклюзивної освіти у вітчизняному освітньому просторі.....	53
ГОЛЯНИЧ А. І., ЛАЛАК Н. В. Формування професійної позиції майбутнього менеджера освіти у процесі фахової підготовки	54
ГРАБ М. В. Напрямки удосконалення педагогічної освіти в Норвегії	56
ГРЕЧИН М. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. Шляхи формування природознавчої компетентності молодших школярів	58

Нами обґрунтовано педагогічні умови формування професійної позиції у майбутніх менеджерів освіти. Зокрема, це: стимулювання позитивної мотивації майбутніх керівників до проектно-орієнтованого управління в галузі освіти; здійснення процесу фахової підготовки на суб'єкт-суб'єктних засадах, спрямованого на усвідомлення студентами системи професійно-педагогічних знань як особистісної цінності та теоретичного підґрунтя становлення професійної позиції майбутнього керівника ЗЗСО; організація педагогічної практики, у процесі якої розвивається професійна позиція майбутнього менеджера освіти як активного суб'єкта управлінської діяльності.

Таким чином, формування професійної позиції у здобувачів вищої освіти – це тривалий і систематичний процес, який залежить від особистісного сприйняття студентами необхідності професійного самовдосконалення й ефективності заходів, спрямованих на розвиток професійної позиції майбутнього менеджера освіти. В процесі фахової підготовки майбутніх керівників закладів освіти професійна позиція виконує такі функції: світоглядну, мотиваційну, професійної соціалізації, самоідентифікації, рефлексивну, діяльнісно-перетворювальну, мобілізаційну, регулятивну, функцію самопрезентації.

Література

1. Бабенко Т. Формування особистості менеджера освіти / Т.Бабенко// Директор школи. – 2007. – №21-22. – С.3-36.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. – К. : Ірпінь, ВТФ Перун, 2004. – 1440 с.
3. Мармаза О. Менеджмент в освіті : дорожня карта керівника / О. Мармаза. – Харків : Основа, 2017. - 448 с.
4. Сучасні новітні технології управління. [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу : <https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source>
5. Хміль Ф. Основи менеджменту : Підручник / Ф. Хміль. – К. : Академвидав, 2003. – 608 с.

УДК 378-048.78(481)

ГРАБ М. В.,
Мукачівський державний університет

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ В НОРВЕГІЇ

Під впливом суспільних інтеграційних процесів, глобалізації, демократизації створення єдиного інформаційного простору сформувався пріоритетний напрямок державної політики України - зміна структури системи освіти, змісту, форм та методів навчання. Для інтенсифікації процесу інтеграції української системи освіти у світовий простір, доцільним є вивчення досвіду реформування освіти європейських країн, зокрема, Норвегії. Ця країна є однією з найбільш економічно розвинених європейських держав та світовим лідером у галузі досліджень і розвитку науки. Варто зазначити, що в Норвегії на державному рівні здійснюється вагоме фінансування освітньої галузі, а це

значною мірою забезпечує країні стабільність, дозволяє удосконалити життєустрій, поглиблювати демократичні процеси.

У наукових працях, М. Громкової, В. Ісаєва, Е. Сугробої, Л. Шкоркіної розкрито теоретичні та практичні аспекти функціонування системи освіти скандинавських країн. Дослідженням проблеми розвитку професійної освіти та системи підготовки педагогічних кадрів у Норвегії займалися А. Назарова, А. Роляк, Н. Абашкіна, А. Завальнюк, Н. Кравець, Г. Бауман, А. Шелтен. В. Семілетко [2]. Цінним для нашого дослідження є аналіз законодавчої платформи забезпечення якості вищої освіти в Норвегії, зокрема законів «Про професійну підготовку на виробництві», «Про навчання дорослих», «Про вищі народні школи» тощо.

Як показує практика, вагомим чинником інтелектуального, економічного, соціального, наукового, інноваційного, технологічного і культурного розвитку країни є рівень розвитку її системи освіти. Зазначимо, що Норвегія була однією з перших, яка запровадила Болонську систему навчання. Це характеризує прагнення зробити вищу освіту сумісною з освітою в інших країнах та демонструє відповідальне ставлення до освіти як цілісної системи. Науковці стверджують [2], що є дві основні причини, які обумовили реформи системи освіти Норвегії: перша – школа й освітня система країни беруть на себе основну роль у вихованні підростаючого покоління; друга – у зв'язку з більш високим соціальним і інноваційно-технологічним рівнем розвитку норвезького суспільства, зросла потреба у високоосвічених фахівцях. Відповідно вимогам часу для вирішення цих проблем були проведені швидкі реформи, які охопили всі рівні норвезької освітньої системи.

Необхідною умовою в процесі виховання і розвитку компетентісно підготовлених випускників шкіл, готових до дорослого навчання, роботи і життя, є забезпечення висококваліфікованими педагогічними працівниками. Гарантією виконання відповідної умови є введення Міністерством освіти та досліджень з 1996р. по 2000р. так званого плану «формування компетентностей учителів», основною ідеєю якого є надання додаткової методично-педагогічної підтримки молодим фахівцям. Педагогічну освіту в Норвегії отримують в університетах, які пропонують чотирирічну програму підготовки. З 2010 р. введено нову програму підготовки майбутніх педагогів, яка дає можливість вибору на вчителювання в 1–7 або 5–10 класах; виділено більшу кількість годин на педагогічну практику; передбачено більш поглиблену підготовку з окремих академічних предметів, оскільки в Норвегії не існує вчителів-предметників.

Цінним на нашу думку, є дослідження можливості впровадження в українську систему освіти неуніверситетських норвезьких програм підготовки майбутніх педагогів. Зокрема програми «Практично-педагогічна освіта» PPU (practical-pedagogical education), яка розрахована на один рік для студентів, що отримали ступінь «бакалавр», і далі здобувають професію педагога. В її основі лежить професійне навчання (практика та професійна теорія), і спрямована на

викладання у старшій та молодшій середній школі. Проте, існує можливість обрати чотирирічний або п'ятирічний план інтегрованої підготовки до вчительської професії, де зацентрована велика увага на проходженні педагогічної практики та вивченні педагогіки, дидактики окремих предметів тощо.

Таким чином, пріоритетним в норвезькій системі освіти, в умовах сьогодення, є реалізація компетентнісного підходу, формування умінь оперувати інноваційними технологіями та знаннями, що є необхідним для створення ефективної бази трудових ресурсів. Освітні реформи Норвегії в першу чергу торкаються змісту освіти, оскільки від складу його компонентів і механізмів впровадження залежить процес передачі та формування знань, умінь і навичок, набуття цінностей, оволодіння необхідними життєвими компетентностями. Важливим для України в період освітніх реформ є узагальнення та впровадження позитивного досвіду реформування вищої школи Королівства Норвегії.

Література

1. Вишневська Н. Ю. Реформування шкільної освіти в Норвегії у 80–90-х роках ХХ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / Н. Ю. Вишневська. – К., 2000. – 20 с.
2. Семілетко В. І. Система підготовки педагогічних кадрів у Норвегії : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / В. І. Семілетко. – Луганськ, 1996. – 24 с.
4. Ministry of Education and Research [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.regjeringen.no/en/dep/kd/Selected-topics/compulsory-education/the-norwegian-educationsystem.html?id=445118#>.
5. Nusche D. Reviews of Evaluation and Assessment in Education / Norway. Deborah Nusche, LornaEarl L, William Maxwell, Clare Shewbridge. – OECD Publishing, 2011. – 162 p.

УДК 378

ГРЕЧИН М. М., КУЗЬМА-КАЧУР М.І.,
Мукачівський державний університет

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Реформування освіти в умовах реалізації Концепції Нової української школи спрямовує на пошук нових підходів до формування предметних компетентностей молодших школярів. Учитель початкової школи, виконуючи вимоги Державного стандарту початкової освіти, має постійно вдосконалювати процес навчання, що дає змогу дітям ефективно та якісно засвоювати програмний матеріал. Головний об'єкт під час навчання – творча особистість учня. Тому вчитель мусить приділяти велику увагу розвитку творчих здібностей молодших школярів, формуванню їхньої пізнавальної активності.

Продовж навчання молодші школярі мають оволодіти ключовими компетентностями, одна з яких – природознавча. Компетентності у галузі

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>